

розвитку мислення, пізнавальної активності, творчого пошуку.

Включення графічної грамоти до навчальних програм з трудового навчання та художньої праці у початковій школі відповідно до вимог освітньої галузі "Технології" науково обґрунтоване і визначається насамперед спрямованістю на особистісно орієнтоване навчання і виховання, формування у молодших школярів політехнічних понять, розширення дитячих уявлень про трудову діяльність.

Вивчення початкових елементів графічної грамоти включає такі компоненти творчої діяльності:

- домінуючу роль пізнавальної мотивації;
- дослідницьку творчу активність, що виражається у виявленні нового, у постановці і розв'язанні проблеми;
- можливість дослідження оригінальних рішень;
- можливість прогнозування і передбачення;
- здатність швидко засвоювати нову інформацію;
- уміння комбінувати, знаходити аналоги, реконструювати;
- швидке оволодіння технікою праці, ремісничою майстерністю;
- схильність до економічності у прийнятті рішення, раціонального використання матеріалу, часу;
- пошук виходу із складних ситуацій у розв'язанні політехнічних завдань, вироблення особистісних рішень тощо.

Розвитку творчості учнів сприяють поглиблення знань матеріалу з трудового навчання за рахунок реалізації міжпредметних зв'язків: інтегрований курс "Художня праця", рідна мова, народознавство, математика, предмети природознавчого циклу та ін.; поєднання навчальної діяльності з ігровою; формування основ конструкторських умінь і здібностей.

Важливим для вчителя у процесі творчої діяльності на уроках трудового навчання є створення необхідної психологічної атмосфери підтримки розвитку особистості; опанування вміннями постійно ставити учня в умови творчої діяльності, дослідника, пошукача. Це вимагає від учителя новаторського підходу, високої педагогічної майстерності.

#### Література:

1. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Наук.-метод. посібник. –К.:ІЗМК, 1998.
2. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті (Проект).- К.: Шкільний світ, 2002.
3. Освітні технології: Навч.- метод. посібник/О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За заг. ред. О.М.Пехоти. –К.: А.С.К., 2002.
4. Сухомлинський В.О. Вибр. пед. твори. –К.: Рад. шк.. 1971.

*А. І. Пелішенко*

### КОНЦЕПЦІЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ В ДОПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЛЦЕЇСТА

Сьогоднішній глобалізований світ характеризується великим об'ємом інформації, який через кожні десять років зростає вдвічі. Перед сучасною школою постає проблема не тільки результативної передачі наукової інформації і соціального досвіду, але й у відкритті особистості кожного учня, його неповторного Я. Завдяки цьому виявляються потенційні

можливості учня і завдяки створенню спеціального освітнього середовища формується особистість здатна до продуктивної творчої діяльності.

Як стверджував К.Роджерс, освіченою людиною є тільки та, яка навчалася вчитися. Ефективність традиційного навчання, основи якого відображені в ідеях відомого чеського педагога Я. А. Коменського (XVIII ст.), проявляється в таких параметрах як: мотивація, успішність, точність відтворення інформації. Особистість учня в такій системі виступає як „засіб” досягнення мети – здобуття знань, умінь і навичок. Звичайно говорити про справжню освіченість молодшої людини за такої системи навчання не можливо.

В навчальних закладах нового типу і, зокрема у ліцеях, є більші можливості для становлення освіченої людини, людини, яка в майбутньому здатна до продуктивної творчо-пізнавальної та професійної діяльності. Мова йде про те, що сьогодні вектор цілепокладання в освітній системі змінив свій напрям на діаметрально протилежний, а саме: особистість учня – це мета (макроціль) педагогічної взаємодії в особистісно орієнтованій освіті.

Дослідник основ модульної технології особистісно орієнтованої освіти В.В.Шоган визначає особистісно орієнтовану освіту, як цілісний неперервний процес, технологія якого повинна мати єдині теоретико-практичні основи, єдиний технологічний конструкт, який функціонує за законами особистісного саморозвитку суб'єктів освіти. [5, 34]

Розрив, який існує між теорією і практикою особистісно орієнтованої освіти педагоги ліцеїв намагаються компенсувати осмислення і впровадженням інноваційних (оновлених) технологій.

А. С. Макаренко – представник традиційного (технократичного) підходу в освіті вперше порушив питання про проектування різних якостей особистості вихованців („...проектировать лучшее в человеке...”). В сучасних умовах особистісно орієнтованої ліцейної освіти це визначається як мотивований спосіб зміни педагогічної дійсності, основою якого є результат самовизначення його творця в ціннісно-смысловому педагогічному просторі. [4, 11]

Сучасні концепції особистісно орієнтованої освіти представлені в працях педагогів-науковців: О. В. Бондаревської, С. В. Кульневич, В. В. Серікова, І. С. Якиманської та ін.

Специфіка навчального закладу – Фінансово-економічного ліцею вимагає впровадження саме тих інноваційних технологій, які дають можливість проектувати формування і розвиток професійно-значущих якостей майбутнього фахівця в економічній галузі. З цієї точки зору заслуговує на увагу позиційно-дидактична концепція В. В. Серікова. В своїй моделі особистісно орієнтованої освіти В. В. Серіков використовує положення С.В.Рубінштейна про те, що сутність особистості виявляється в її здатності займати певну позицію. „Личность – это не набор заданных качеств, а способность человека «быть личностью», то есть проявлять свои отношения к миру и самому себе. Личностно-ориентированное образование – это такое образование, которое создает условия для проявления личностных функций учащегося». [3, 23] В. В. Серіков виділяє такі особистісні функції: мотивуюча (сприймання і обґрунтування діяльності); опосередкована (по відношенню до зовнішньої дії і внутрішнім імпульсам поведінки); колізійна (бачення прихованих протиріч дійсності); критична (по відношенню до запропонованих ззовні цінностей і норм); рефлексивна, смислоутворююча,

орієнтована (побудова особистісної картини світу – індивідуального світогляду); функція забезпечення автономності і стійкості внутрішнього світу; творчо перетворююча; самореалізуюча (потяг до визнання свого образу „Я” оточуючими); забезпечення рівня духовності в відповідності з запитами (попередження редукації життєдіяльності у відношенні до утилітарної мети).

Урок у ліцеї є основною організаційною формою навчально-виховного процесу, в ході якого реалізується позиційно-дидактична концепція особистісно орієнтованої освіти. Технологія його така: етап орієнтації; етап цілевизначення; етап проєктування; етап організації виконання плану діяльності; етап контрольно-корекційно-оціночний та завершальний етап.

#### Література:

1. Бондаревская Е. В. Ценностные основания личностно ориентированного воспитания //Педагогика. – 1995. - № 4. – С. 29 – 36.
2. Круглей М. Как сделать школу личностной //Народное образование. – 1994. - № 4.
3. Сериков В. В. Личностно ориентированное образование: к разработке дидактической концепции //Педагогика. – 1994. - № 5. – С. 16 – 21.
4. Тирская Е. А. Проектирование учебной деятельности старшеклассников в условиях личностно ориентированного обучения. - Омск, 1999. – 24 с.
5. Шоган В. В. Теоретические основы модульной технологии личностно ориентированного образования: Автореф. дисс. ... д-ра пед. наук. – Ростов-н/Д, 2000. – 44 с.

*Л. В. Гулько*

### ПЛЕКАЄМО ТВОРЧУ ОСОБИСТІСТЬ ЛІЦЕЙСТА

Учень, який вступає до навчання у Фінансово-економічний ліцей, з перших днів відчуває відмінності в організації навчально-виховного процесу у ліцеї у порівнянні зі школою. Це новий зміст їх діяльності, який закріплюється новою термінологією: навчально-творча, навчально-дослідницька та науково-дослідницька діяльність. Кожен вид діяльності учень опановує поступово з 8 по 11 класи. І належне місце у формуванні готовності до того чи іншого виду діяльності займає система виховної роботи в ліцеї.

Система виховної роботи у нашому ліцеї створює сприятливі умови для становлення творчої особистості майбутнього спеціаліста у галузі економіки.

Зміст виховної роботи у ліцеї визначається головною метою цього навчального закладу нового типу – виховати здорову, творчу, компетентну особистість – громадянина України, носія національних цінностей, загальнонародських, наукових, філософських надбань, інтелігентну гармонійно розвинену людину, конкурентноспроможну у сучасному суспільстві.

Різні види діяльності ліцею інтегровані у загальноліцейські справи. Вони важливі, оскільки у процесі їх підготовки формується система стосунків і виробляється соціальний досвід ліцейців.

Оскільки Фінансово-економічний ліцей існує у структурі навчально-методичного комплексу, склалася своєрідна система виховної роботи. Великого значення ми надаємо таким міроприємствам як: „Посвята у